

219799 - ثابت نشده که معاویه علی رضی الله عنهما را ناسزا گفته باشد

سوال

آیا می‌توان گفت که معاویه به پیامبر - صلی الله علیه وسلم - ناسزا گفته، زیرا او و امرای پس از وی به علی - کرم الله وجهه - به مدت پنجاه سال ناسزا می‌گفتند و این کار تنها با دستور عمر بن عبدالعزیز - رضی الله تعالی عنه - پایان یافت؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

معاویه - رضی الله عنه - علی - رضی الله عنه - را ناسزا نگفته و دستور به چنین کاری نداده است، زیرا:

۱- با سند صحیح ثابت نشده که معاویه، علی - رضی الله عنهما - را ناسزا گفته باشد.

قرطبی - رحمه الله - می‌گوید: «از معاویه بعید است که به صراحت علی را لعن یا ناسزا گفته باشد، چرا که معاویه به خردمندی و دینداری و شکیبایی و اخلاق بزرگوارانه معروف بود و آنچه در این باره از وی روایت می‌شود غالباً دروغ و ناصحیح است و صحیح‌ترین چیزی که نقل شده این است که خطاب به سعد بن ابی وقاص - رضی الله عنه - گفت: **چه چیز تو از ناسزا گفتن به ابوتراب باز داشته است؟**

که این روایت صراحت بر ناسزاگویی ندارد، بلکه صرفاً سوالی درباره‌ی سبب امتناع اوست... چنانکه از پاسخ وی مشخص است و معاویه نیز با شنیدن پاسخ [سعد] چیزی نگفت و [به فضیلت علی] اذعان کرد و به حق برای مستحقش [یعنی علی] اعتراف کرد...

اما حاشا که معاویه و دیگر صحابه یا کسانی که در دینداری و فضیلت و شکیبایی و علم در حد و اندازه‌ی اویند، لعن صریح یا سخنان ناشایستی که برخی جاهلان و فرومایگان بنی‌امیه به زبان می‌آوردند را گفته باشد، و الله تعالی اعلم»
(المفهم لما أشکل من تلخیص کتاب مسلم: ۶ / ۲۷۸ - ۲۷۹).

ألوسی - رحمه الله - می‌گوید: آنچه [برخی] مورخان ذکر کرده‌اند مبنی بر اینکه معاویه - رضی الله عنه - علی - کرم الله تعالی وجهه - را پس از وفات ایشان بد می‌گفت و چنین و چنان می‌گفت، را نباید به آن توجه کرد و ارزشی به آن نهاد، زیرا مورخان ناپاک و پاک را نقل می‌کنند و میان صحیح و ساختگی و ضعیف تفاوتی قائل نمی‌شوند و بیشترشان هیزم‌چی شب

هستند که نمی‌داند چه می‌چیند. بنابراین اعتماد کردن به چنین روایاتی آن هم در چنین مساله‌ی خطیر و راه ناهمواری شایسته‌ی عاقل نیست تا چه رسد به انسان‌های فاضل (صب العذاب علی من سب الأصحاب: ۴۲۱).

۲- آنچه از معاویه معروف است، اذعان به فضیلت علی - رضی الله عنه - است.

ابومسلم خولانی و مردمی دیگر به نزد معاویه آمدند و گفتند: آیا تو با علی منازعه می‌کنی یا مانند اوئی؟ گفت: نه به خدا سوگند... من بدون شک می‌دانم که او برتر از من و شایسته‌تر از من در این امر است، اما مگر شما نمی‌دانید که عثمان مظلومانه کشته شد و من پسر عموی اویم و خونخواهش؟ پس نزد او بروید و بگویید تا قاتلان عثمان را تسلیم من کند و من نیز تسلیم امر او می‌شوم. آنان به نزد علی رفتند و با وی سخن گفتند، اما علی آنان را تسلیم نکرد» (سیر أعلام النبلاء: ۳/۱۴۰).

همچنین ابودرداء و ابوامامه - رضی الله عنهما - بر معاویه وارد شدند و گفتند: ای معاویه، برای چه با این مرد می‌جنگی؟ به خدا سوگند او از تو و پدرت زودتر اسلام آورده و از تو به رسول الله - صلی الله علیه وآله وسلم - نزدیک‌تر است، و از تو به این امر شایسته‌تر. معاویه گفت: برای خون عثمان با او می‌جنگم چرا که او قاتلان را پناه داده است. نزدش بروید و به او بگویید تا برای ما از قاتلان عثمان قصاص گیرد، آنگاه من نخستین کس از شامیان خواهم بود که با او بیعت خواهم کرد». (البدایة والنهایة: ۵۰۸/۱۰).

۳- معاویه - رضی الله عنه - به شکیبایی و عدم خشم معروف بود، چنانکه شکیبایی‌اش مثال زنی بود. چطور ممکن است کسی که در هنگام پادشاهی و قدرت از کسانی که علنا وی را ناسزا می‌گفتند درمی‌گذشت، با بهترین مردم چنین رفتار نماید؟

برای مطالعه‌ی بیشتر در این زمینه به مقاله‌ی شیخ سلیمان الخراشی در رد این تهمت مراجعه کنید:

<http://www.saaaid.net/Warathah/Alkharashy/m/79.htm>

ثانیا:

کسانی که امروزه از معاویه ایراد می‌گیرند در حقیقت به پیامبر - صلی الله علیه وآله وسلم - و یارانش بی‌حرمتی می‌کنند. به پیامبر - صلی الله علیه وسلم - بی‌حرمتی می‌کنند زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - معاویه را امین می‌شمرد و او را به خود نزدیک ساخته و ایشان را از کاتبان وحی قرار داده بود. اینا با طعن در معاویه این تزکیه و تایید نبوی را زیر سوال می‌برند.

و از سوی دیگر با این کارشان به صحابه نیز بی‌احترامی می‌کنند. حسن بن علی - رضی الله عنهما - که نوه‌ی پیامبر - صلی

الله عليه وآله وسلم - بود به نفع معاویه از خلافت کناره‌گیری کرد و همراه با دیگر مسلمانان از جمله بسیاری از صحابه با معاویه - رضی الله عنه - بیعت کرد. کسی که از معاویه ایراد می‌گیرد در واقع از حسن بن علی و دیگر صحابه نیز که با وی بیعت نمودند ایراد گرفته است. رضی الله تعالی عنهم.

برای فایده‌ی بیشتر به فتوای شماره (140984) مراجعه نمایید.

والله اعلم.